

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Jesus Aranguren Gurrutxaga
Gasteiz, Araba
(1955)

Aurkibidea

Biografia

Azpeitiko Aratz-Erreka auzoan jaio zen Maria Jesus. Ama beasaindarra zuen, Matxinbenta auzokoa, eta aita, berriz, azpeitiarra. Lau urterekin herriko eskolara joan zen eta ondoren moja eskola batean egin zituen ikasketak, dena gaztelaniaz. Irakasle lanetan hasi zen Gasteizen, Arabako Foru Aldundiak Txagorritxu auzoan ireki zuen Ikasbidea ikastolan. Behin lanean hasita, Gasteizen gelditzea erabaki zuen. Gau-eskoletan aritu zen, eskolak ematen eta koordinazio lanetan. Udaberria euskaltegiaren sortzaileetako bat izan zen, eta 42 urte egin zituen bertan lanean, erretiroa hartu zuen arte; euskaltegiko zuzendari ere izan zen.

Zintak

GAS-021

- **Proiektua:** Gasteizko Euskararen Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia - Lizeaga, Irati
- **Data:** 2019-03-28
- **Iraupena:** 69 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Odria, Haizea

Pasarteak

1. Umetan gaztelera ikasi behar

- **Erref:** GAS-021/002
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:01:42. **Bukatu:** 00:05:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

<p>Umetan ez zuen euskaraz ikasteko aukerarik izan. Bere lehen maistra erdalduna izan zen. Harentzat ere gogorra izan zen haur euskaldunei gaztelera irakastea. Maria Jesusek ez dauka oroitzapen txarrik, euskaraz

egiteagatik zigor gogorrik ere ez zuen ezagutu. Mojen ikastetxe batera joan zen.</p>

2. Lan ibilbidea: ikastolatik euskaltegira

- **Erref:** GAS-021/005
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:06:07. **Bukatu:** 00:08:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

<p>Oinarrizko ikasketak amaituta, euskalgintzan murgildu zen. 70. hamarkadan isilpeko ikastolen mugimendua hasia zen. Ordezkapen bat egitera iritsi zen Gasteizko Ikasbidea ikastolara. Ikastoletan umeak zituzten gurasoak euskara ikasteko zerbait sortu nahian zebiltzala jakin zuen eta 'Udaberria' euskaltegiaren proiektuan sartu zen. Bere aurreneko zeregina euskara irakasten zebilen jendea batzea eta koordinatzea izan zen.</p>

3. Ikasbidea ikastolaren hastapenak

- **Erref:** GAS-021/007
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:09:16. **Bukatu:** 00:10:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

<p>Ikasbidea ikastolan hasiera batean hiru gela besterik ez zeuden, irakasle banarekin. Oso giro berezia zegoen. Euskaraz ez zekiten guraso haietako asko gaur egun euskaldunak dira eta familia euskalduna dute.</p>

4. Euskaltegiko irakasleak, ikastolako andereño ere baziren

- **Erref:** GAS-021/009
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:12:17. **Bukatu:** 00:14:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

<p>Olabide eta Ikasbidea ikastolen artean hasieran ez zegoen harremanik. Hala ere, euskaltegiko irakasle asko bi ikastola hauetako andereñoak ere baziren. Hasierako irakasle gehienek beste lanbide bat zuten euskaltegitik kanpo.</p>

5. 'Euskerazaleak' proiektua

- **Erref:** GAS-021/010
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:14:23. **Bukatu:** 00:16:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza

Laburpena:

<p>Euskaltegia sortzen zerotik hasi ziren. Bilbon bazegoen 'Euskerazaleak' izeneko proiektu bat eta hasierako izena horixe hartu zuten. Hasierako helburua ikastoletarako materiala sortzea izan zen</p>

6. 'Udaberria' euskaltegiaren sorrera

- **Erref:** GAS-021/012
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:16:24. **Bukatu:** 00:18:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Olabide ikastolako guraso batzuek helduei euskara irakasteko beharra zegoela pentsatzen zuten. Jose Carrera zen hauetako bat eta Maria Jesusi proposatu zion 'Udaberria' euskaltegia sortzea. Lehenengo gau-eskolak.

7. Euskaltegiko metodologia eta irratiko saioak

- **Erref:** GAS-021/014
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:18:41. **Bukatu:** 00:20:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:

Euskaltegian, alde batetik Andoni Urrestarazu 'Umandi'-k sortutako materiala erabiltzen zuten, eta bestetik Jon Oñatibiaren metodoa zegoen. 'Umandik' idatzitako elkarriketak erabiliz, irratirako euskarazko saio batzuk grabatzen zituzten.

8. Izaskun Arruerekin harreman estua

- **Erref:** GAS-021/016
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:21:54. **Bukatu:** 00:23:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Olabide ikastolaren sorrera garaian ezagutu zuen Izaskun Arrue. Olabide utzi zuenean erizain lanak eta euskaltegia uztartu zituen Arruek.

9. 'Udaberria' euskaltegiaren hastapenak

- **Erref:** GAS-021/018
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:24:40. **Bukatu:** 00:26:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Hasiera batean gau-eskolak bakarrik ematen zituzten eta irakasleek kontraturik ere ez zuten. Pixkanaka profesionalizatzen hasi ziren eta 1984an homologazioa lortu zuten. Egun osoko eskolak ematen hasi ziren. Gaur egun 30 irakasle daude, asko urte askoko esperientziarekin.

10. Euskarako ikastaroak emateko tokiak

- **Erref:** GAS-021/019
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:26:42. **Bukatu:** 00:28:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Gaur egun 1100 ikasle inguru dituzte, hainbat zentrotan banatuta. Maria Jesus 'Udaberria'-n hasi zenean, liburu denda bateko gela txiki batean hasi zen. Ikastetxeetako geletan ere ematen zituzten klaseak.

11. Euskaltegiko ikasleen perfila I

- **Erref:** GAS-021/020
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:28:28. **Bukatu:** 00:31:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

'Udaberria'-ko ikasleak batez ere helduak ziren. Ikastolara joaten ez ziren baina euskara ikastea nahi zuten haurrak ere bazituzten. Helduen artean, batzuk bere garaian euskararik jaso ez zutenak baina ikasteko gogoak zutenak ziren; beste batzuk, lanerako behar zuten. Talde txikiak izaten ziren.

12. Andoni Urrestarazu 'Umandi', euskara irakasle

- **Erref:** GAS-021/022
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:31:23. **Bukatu:** 00:33:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Andoni Urrestarazu ezagutzeko aukera izan zuen. 'Udaberria'-n irakaslea izan zen. Bere metodologia zeukan eta horren bidez irakasten zuen. Bere etxean ere eman izan zituen banakako klaseak. Gerora bere materiala motz geratu zitzaion.

13. Euskara batuaren eztabaida

- **Erref:** GAS-021/024
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:34:57. **Bukatu:** 00:38:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza

Laburpena:

Euskaltegia ere izan zen euskara batuari buruzko eztabaida, baina ikasleen beharretara egokitu beharra zeukaten. Hori ere izan zen Urrestarazu anai-arrebek 'Udaberria' utzi izanaren arrazoietako bat. Izaskun Arruek ere Olabide ikastola neurri batean horregatik utzi zuen.

14. 'Udaberria'-ko irakasleak

- **Erref:** GAS-021/027
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:41:02. **Bukatu:** 00:43:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Berarekin batera 'Udaberria'-n irakasle ibilitako batzuen izenak aipatzen ditu. Irakasle gehienak kanpotik etorriak ziren, gasteiztarrik ez zen hasieran. Batzuek ez ziren izatez irakasleak, baina euskaldunak ziren eta erakusteko gogotsu zeuden.

15. Euskaltegiaren helburua

- **Erref:** GAS-021/028
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:43:11. **Bukatu:** 00:45:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Ikasleen perfila aldatzen joan da. Ume gutxiago dituzte orain. Heldu asko behartuta zihoazen euskaltegira, lanerako euskara jakin behar zutelako. Euskaltegiaren lana neurri batean jende hori "euskaldun bihurtzea" izan zen.

16. Euskararen egoera Gasteizera iritsi zenean

- **Erref:** GAS-021/032
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:51:45. **Bukatu:** 00:52:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Maria Jesus Gasteizera iritsi zenean euskararen presentziarik ez zegoen. "Ama" hitza erakustea ere zaila zen. 42 urteren ondoren egoera asko aldatu da.</p>

17. Gasteizko euskararen egoera hobetzen eragile askok hartu dute parte

- **Erref:** GAS-021/034
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:53:25. **Bukatu:** 00:55:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Gasteizko euskararen egoera pixkanaka joan da hobetzen. Eragile askoren lana egon da: erakundeak, euskaltegiak, ikastolak... Denen lana izan da garrantzitsua.

18. Euskararen presentzia aisialdian

- **Erref:** GAS-021/035
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:55:31. **Bukatu:** 00:56:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Aisialdiko begiraleak prestatzen ere lan handia egin da. Gaur egun badaude aukerak aisialdiko ekintzak euskaraz egiteko.

19. Euskararen erronkak

- **Erref:** GAS-021/036
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:56:19. **Bukatu:** 00:57:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Maria Jesusen iritziz, erronka handiena euskara egunerokotasunean normaltasunez erabiltzean dago. Momentu hori iritsiko dela uste du.

20. Gasteizen euskaraz bizi daiteke?

- **Erref:** GAS-021/037
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:57:30. **Bukatu:** 00:59:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Gaur egun Gasteizen euskaraz bizi daitekeela uste du. Saiatzen da lehen hitza euskaraz egiten. Ez du euskararen aurkako jarrera gogorrik topatu.

21. Herri hizkeren aberastasuna

- **Erref:** GAS-021/039
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:59:48. **Bukatu:** 01:02:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Gasteizen euskalkien nahasketa badago. Maria Jesusek beti gomendatu izan die bere ikasleei Gasteiztik irten eta herri euskaldunetara joateko, euskalki ezberdinak ezagutu ditzaten.

22. Zer da euskara Maria Jesusentzat?

- **Erref:** GAS-021/041
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 01:02:43. **Bukatu:** 01:03:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Maria Jesusentzat euskara "dena da". Ez da hizkuntza bakarrik; ohiturak, kultura... da.

23. Euskal kulturaren egoera gaur egun

- **Erref:** GAS-021/043
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 01:03:56. **Bukatu:** 01:04:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Kultura

Laburpena:

Gaur egun askoz aukera gehiago dago euskaraz kultura aldetik: aldizkari, telebista, zinema...

24. Erretiratu ondorengo ikuspegia

- **Erref:** GAS-021/046
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 01:06:44. **Bukatu:** 01:08:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

Erretiratuta dagoen arren, euskaltegiarekin harremanetan jarraitzen du. Orain gauzak beste aldetik ikusten ditu eta poza ematen dio egin den lana ikusteak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-07-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com